

VEGYESEK.

— A főváros népoktatása 1896-ban. Dr. Verédy Károly székesfővárosi kir. tanfelügyelőnek a közigazgatási bizottsághoz intézett előzetes jelentéséből közöljük a következőket:

«A lefolyt tanévben a nyilvántartott s a fővárosi statisztikai hivatal által kimutatott tankötelesek száma volt 81,772; ezek közül volt római katolikus 51,097; görög katolikus 209; görög keleti 378; helvét hitvallású 5068; ágostai hitvallású 4299; unitárius 75; izraelita 20,646; a kik közül ismét nyelv szerint volt: magyar 62,597; német 16,650; román 32; tót 2260; szerb 169; horvát 61; ruthén 3. A tankötelesek közül tényleg iskolába járt 71,153; nem járt 10,619; ezek közül leánygyermek 9420. Megjegyzem, hogy ezen adatok közül a tanköteleseké nem névszerinti összeírásokból állítottatott össze, hanem a megejtett népszámlálás alapján a statisztikai hivatal által adatott ki. Az iskolába nem járók száma valószínűleg az ismétlő tankötelesekre esik, a mennyiben a lányok e nemű oktatásáról a főváros még kellően nem gondoskodott. A 176 népokt. intézet közül volt elemi 144, polgári 24, s felsőbb leányiskola 8; ismétlő iskola csak 3 helyen volt szervezve; iparos tanoncz-iskola 26, alsófokú kereskedelmi iskola pedig 4 volt összesen. A tanítási nyelv az ág. ev. VIII. ker. iskolában tót-magyar, a 2 gk.-ben pedig szerb-magyar. Az 1165 el. iskolai tanító között egyetlen egy sem találtatott olyannak, a ki a magyar nyelvet teljesen ne bírta volna. Az el. iskolai tanítónők száma 549 volt, a tanítóké pedig 616.

A tavalyi kimutatással szemben a tankötelesek száma 415-tel, a járóké 1764-gyel emelkedett. Az iskolába nem járók száma pedig 1349-el apadt.

Az iskolák száma 5-tel, a tanítók száma pedig 100-al emelkedett.

A tanfelügyelőség által végzett iskolalátogatásokra fordított napok száma volt 286, a mi szemben a lefolyt évvel 8% gyarapodást tüntet fel. A tanítási eredmény ellenében észrevétel nem történt és az fokozatosan emelkedik, jeléül annak, hogy a tanítói kar szakértelme és szorgalma a korrallal halad. Főbb hiányai az oktatásnak a váltakozó rendszer és tantermeinknek túlnépessége, a mi azonban csak tetemes anyagi áldozatokkal szüntethető meg.

A kisdédóvás a népoktatással szemben sokkal több hiányt tüntet fel, a mennyiben a 29,240 óvóköteles gyermek közül a családi gondozást nélkülözötte 7009. A 43 óvóban gondoztatott 5870 óvóköteles. A tavalyi kimutatáshoz képest az óvásban részesült gyermekek száma 268-al emelkedett. A családi gondozást nélkülözött óvókötelesek száma azon-

ban majdnem 10 ezerrel apadt, a mennyiben a statisztikai hivatal nyilvántartása ezt így tünteti fel. Névszerinti összeírás, illetőleg nyilvántartás még ez idő szerint sem vezetettik a fővárosban. A kisdédóvás ügyének lassú fejlődését főleg arra lehet visszavezetni, hogy a kisdédóvó intézeteknek a törvény szerinti felállítása majdnem kizárólag a főváros terhére képezi.

Fővárosunk közoktatási állapotának extensiv fejlődésével meg lehetünk elégedve és elismeréssel adózhatunk a székes-fővárosi tanács buzgalmának; azonban nem szabadulhatunk attól a nyomasztó gondolattól, hogy kisdédóink közül ezren és ezren nélkülöznek a családi gondozást; sőt leánytanulóink is nagyobb számmal nőnek fel megfelelő nevelés nélkül éppen abban a korban, a midőn értelmi és erkölcsi képzésük oly fontos szerepet játszik. Ezért kénytelen vagyok minden kedvező alkalmat felhasználni arra, hogy a nagyobb számú építkezéseket és az ismétlődő iskolák felállítását szorgalmazzam, a mire különben záró jelentésemben ki fogok terjeszkedni.»

— Magyar pædagogus munkája szerb nyelven. *Kármán Mór*-nak 1890-ben megjelent «Beispiel eines rationellen Lehrplanes für Gymnasien» című tanulmányát (Sammlung Pædagogischer Abhandlungen herausgegeben von O. Frick und H. Meier III.), melyet annak idején oly nagy elismeréssel fogadott a német pædagogusvilág, most lefordították szerb nyelvre is. A fordító dr. Sevič Milán, belgrádi tanár. Hogy magyar elme alkotása Magyarország határain kívül, nyugaton is, keleten is «hat és gyarapít», bizonyára nem mindennapi jelenség művelődésünk történetében. E jelenség ezuttal annál örvedetesebb, mint hogy a szóban forgó munka csakugyan a legbensőbb kapcsolatban van nemzeti közoktatásügyünk egyik fontos tényével. *Kármán* e német nyelvű tanulmánya ugyanis tudvalevőleg nem egyéb, mint gymnasiumi utasításaink általános részének fordítása és magyarázata, melyet maga híres közrebocsátója, O. Frick, nevezett el «az észszerű tanterv mintájának», és a melyről egyik bírálója, Salliwürek a következő, a szerb fordítás előszavában is idézett szavakat írta: «*Kármán's Lehrplan gehört zu dem besten, was ja zur Lehrverfassung der Gymnasien geschrieben worden ist.*»